

Motion till riksdagen 2008/09:Kr308

av Anna Tenje och Jan R Andersson (m)

Avskaffad förhandscensur av film

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa förhandscensuren av film.

Motivering

Redan 1911, då riksdagen instiftade myndigheten Statens biografbyrå, infördes censurering av film. Tyvärr finns denna föråldrade lagstiftning kvar än i dag. Fortfarande krävs det att en i en film eller ett videogram (sammanfattande benämning på inspelade videoband och videoskivor) skall vara granskad och godkänd av Statens biografbyrå innan den får visas vid offentliga föreställningar. Undantaget är videogram som säljs eller hyrs ut, där förhandsgranskningen är frivillig.

Byråns verksamhet, som är den äldsta i sitt slag, regleras främst av lagen om granskning och kontroll av filmer och videogram (SFS 1990:886). Byrån ”skall för vuxna åskådare förbjuda offentlig visning av filmisk framställning som kan verka förråande”. Det kan ske genom klipp eller totalförbud. Dessutom skall barn under 15 år skyddas från framställning som kan vålla psykisk skada. I detta syfte finns åldersgränserna 7, 11 och 15 år. I vuxens sällskap (person över 18 år) släpps dock barn under 7 år in på föreställningar med 7-årsgräns och barn över 7 år på föreställningar med 11-årsgräns.

När lagen instiftades resonerade man som så: *”Levande bilder utövar ett starkt intryck för värderingar och åsikter, som inpräglas i de ungas sinne och måste därför förhandsgranskas och censureras”*. Dagens samhälle skiljer sig markant från det samhälle som lagen instiftades och formades av. Vi möter alla ond bråd död, folkmord, lemlästningar och misshandel varje dag när vi ser på nyheterna, i tidningarna, på Internet osv., ändå ges fiktivt våld på film en särställning.

Fel! Okänt namn på

Biografbyrån välkomnades då den inrättades 1911 av den dåtida filmbranschen, eftersom nyckfullt skiftande censurprinciper tidigare hade tillämpats av lokala polismyndigheter. Idag är verkligheten en annan, på flera sätt. Filmcensuren bör avskaffas.

Censur strider mot yttrandefriheten oavsett om det är film, böcker eller politiska åsikter som vädras. Vi har ett öppet samhälle som vi kan vara stolta över, men den sista censuren måste också avskaffas. Att inskränka yttrandefriheten innebär också en onödig inskränkning i människors fria val.

Yttrandefrihetsgrundlagen fastslår att alla svenska medborgare har rätt att offentligen fritt uttrycka sina tankar, åsikter och känslor och i övrigt lämna vilka uppgifter som helst i de rörliga bildmedierna. En kärnpunkt i lagen är förbud mot förhandsgranskning, det vill säga censur. Ett par statliga utredningar har i betänkanden (SOU 1969:14 och 1983:70) föreslagit att förhandscensuren för film ska avskaffas just av den anledningen och istället ersättas med lagar om frihet och ansvar med mönster från tryckfrihetsförordningen. Förslagen har dock inte genomförts. Det finns även en juridisk aspekt på detta. De regler som gäller t ex tidningar och etermedia borde också gälla filmer och videogram. Det vill säga att det är först i efterhand, när en film visats, som den kan åtalas. Tryckfrihetsförordningen ger t ex var och en grundläggande rätt att föra fram sina åsikter och att sprida dem utan förhandscensur. Detta borde gälla även film.

Att Statens biografbyrå inte censurerat en icke-pornografisk film på tio år är också ett tecken på ett slöseri med allmänna medel. Den lagstiftning vi har i dag är dessutom en anakronistisk kvarleva från en tid när film visad på biograf var det enda mediet att visa film på. I dag ser verkligheten helt annorlunda ut. Biograferna konkurrerar med tv, videofilm, dvd och framförallt Internet. Varför ska film som visas i biografers utsättas för förhandsgranskning medan videofilmer i stället efterhandsgranskas? Detta trots att det är enklare för ungdomar under 15 år att komma över våldsfilmerna på andra sätt än att ta sig in på en biograf där film för personer över 15 år visas. Detta är djupt ologiskt. Lagstiftningen bör anpassas till dagens verklighet.

Det finns inte heller något som säger att en sorts "lämplighetscensur" skulle kunna uppehållas utan statliga pekpinningar. I USA och Hollywood fanns t ex under flera år det icke-statliga MPPDA (Motion Picture Producers and Distributors of America) för att ingripa mot väldigt våldsamma och anstötliga filmer. I många länder finns även andra organ inom film- och videobranschen, liksom inom tv, som förhandsgranskar och sätter åldersgränser resp. anvisar sändningstid på dygnet, framför allt med hänsyn till barn.

Filmcensur har inget i ett upplyst och öppet samhälle att göra. Nu senast den 3 augusti 2007 meddelade Gunnel Arrbäck, chef för Statens biografbyrå, att hon lämnar sin post i protest mot att filmcensuren kvarstår. Hon har länge arbetat mot den och anser att censuren inte är förenlig med yttrandefriheten och hade hoppats på ett avskaffande med den nya alliansregeringen. Vi kan inte annat än hålla med Arrbäck.

Sverige är det enda landet i Norden och ett av de få länderna i världen som har kvar en statligt utövad censur på film. Det är absurt och lite pinsamt. Är

Fel! Okänt namn på

det verkligen statens uppgift att bestämma vad som är lämpligt för vuxna människor att se på film?

Vi vill ha en variant där individerna och branschen själv får ta mer ansvar och där staten och myndigheter lägger sig i mindre – mer frihet och mindre politisk klåfingrighet helt enkelt. Avskaffa förhandscensuren på film.

Stockholm den 7 oktober 2008

Anna Tenje (m)

Jan R Andersson (m)